

Burgers op de bres voor democratie

Inleiding serie Burgermoed

Achtergrond - 4 december 2024 - Auteur: Wiebke Pittlik

Begin 2024 gingen in Duitsland weken achter elkaar honderdduizenden mensen de straat op om te protesteren tegen extreemrechts. De massale demonstraties in steden en dorpen in het hele land waren een enorme 'boost' voor de mensen die dag in dag uit actief zijn om de democratie te verdedigen. Om die mensen gaat het in onze nieuwe serie 'Burgermoed': burgers die met creatieve acties, met hun expertise of met dagelijks vrijwilligerswerk inhoud geven aan het begrip *Zivilcourage*, zoals de Duitsers burgermoed noemen.

Meer nog dan in Nederland is de strijd tegen extreemrechts risicovol in Duitsland. Niet voor niks hebben de laatste maanden een handvol politici laten weten de politiek te verlaten mede omdat ze de hetze en bedreigingen niet meer willen of kunnen verdragen. De eerste transpersoon in de Bondsdag, Tessa Gansener, stelt zich niet opnieuw kandidaat en ook de vice-voorzitter van de Bondsdag Yvonne Magwas verlaat de politiek met een waarschuwing aan haar partij CDU om een 'klare Haltung gegen Rechts' te houden, zich niet met radicaal rechts in te laten. Haar man, Marco Wanderwitz, is een van de parlementariërs die een partijverbod voor de rechtsradicale partij AfD wil onderzoeken. Hij stopt na de verkiezingen. "Ik moet mijn familie en mij fysiek en mentaal beschermen", zei hij in een interview met een regionale krant.

Een democratie moet weerbaar zijn, is het adagium in Duitsland. De moderne Duitse democratie is volgens dit principe ingericht. Het concept van de weerbare democratie ontstond na de Tweede Wereldoorlog uit de ervaringen met de opkomst van het nationaal-socialisme. Het is een opdracht aan de instituties, maar ook aan iedere burger. Om de democratie te waarborgen, is het nodig dat burgers opkomen voor democratische waarden, is het idee.

Politici en bestuurders hebben het afgelopen jaar veelvuldig een beroep gedaan op de 'wehrhafte Demokratie'. Bondspresident Steinmeier zei bijvoorbeeld begin dit jaar: "Het is aan ons allen om de minachters van onze democratie tegen te houden. En wij allen, iedere politicus maar ook iedere burger, hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor onze democratie. We moeten haar beschermen." Opmerkelijk was ook de oproep van de directeur van de

binnenlandse veiligheidsdienst aan de 'zwijgende meerderheid' om zich in te zetten voor de democratie en tegen onverdraagzaamheid. Hij waarschuwde dat zijn dienst niet in z'n eentje de democratie kan verdedigen.

Alina, Thomas, Fabian en de anderen in deze serie hoef je dat niet te vertellen. Ze dragen ieder op hun manier een steentje bij. Door een toevluchtsoord voor mensen met migratie-achtergrond te runnen in een stad met een neonazi-probleem, door online te strijden tegen desinformatie of door neonazi's te helpen om de beweging te verlaten. Of, zoals Frauke en Helga, door met de 'Oma's gegen Rechts' liederen te zingen voor de ingang van partijbijeenkomsten van de AfD.

Uit hun verhalen wordt ook duidelijk: als politici dit werk zo belangrijk vinden, zou een betere financiële ondersteuning passend zijn. Dat had deze regering willen regelen via het *Demokratiefördergesetz*. Dat zou onder meer structurele financiering door de nationale overheid mogelijk maken. Maar dit wetsvoorstel moet nog worden goedgekeurd door het parlement en nu de regering-Scholz geen meerderheid meer heeft in de Bondsdag, zit dat er niet meer in. Democratiewerk blijkt voorlopig sappelen.

Aflevering 1: [Veilige haven voor migranten in neonazi-bolwerk](#)

Aflevering 2: [Een uitgestoken hand naar rechts-extremisten](#)

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/61716/burgers-op-de-bres-voor-democratie>